

## СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА РОБОТА З ДІТЬМИ ТА СІМ'ЄЮ В ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Щоб бути успішним у сучасному суспільстві, дитина повинна володіти соціальними вміннями і навичками: встановлювати і підтримувати контакти з соціумом, гармонійно будувати стосунки з іншими людьми, виявляти повагу до своїх однолітків і дорослих, вирішувати конфліктні ситуації, брати участь у спільній діяльності та ін. Саме перераховані поведінкові навички слабо виражені у агресивної дитини, що і призводить до агресивних реакцій на вплив соціального середовища. Профілактика агресії в дошкільному віці є найбільш доцільна, оскільки агресивність як властивість особистості знаходиться у стадії свого становлення тому підлягає своєчасним коригуючим заходам.

Аналіз різних підходів дозволяє розуміти агресію як цілеспрямовану руйнівну поведінку, що суперечить нормам і правилам співіснування людей у суспільстві, що завдає шкоди об'єктам нападу, заподіює фізичний збиток людям і викликає у них психологічний дискомфорт (негативні переживання, стан напруженості, пригніченості). У структурованому вигляді агресія проявляється у вигляді агресивної поведінки, як однієї з форм реагування на різні несприятливі в фізичному і психологічному, щодо життєвих ситуацій, що викликають стрес, фрустрацію та інші стани. Агресія виступає однією із способів вирішення проблем, пов'язаних зі збереженням індивідуальності і тотожності з захистом і зростанням, почуття власної цінності, самооцінки, рівня домагань, збереження контролю над суттєвим для суб'єкта оточенням, служить сигналом інтенсифікації, психологічного захисту. Агресивність у роботі розглядається; як стійка особистісна властивість, яка реалізується в поведінці такими особливостями як сталість, схожість, передбачуваність. Намагаючись знайти можливості задовольнити творчі і руйнівні прагнення, дитина тим самим зменшує своє відчуття неспокою і наближається до відчуття безпеки, яке є його метою [1, с. 57].

У проведеному нами дослідженні отримало підтвердження припущення, що агресія як стійка характеристика з'являється в дошкільному віці. Вона включається у подальший розвиток дитини як суттєва особистісна риса, стаючи одним із факторів психічного розвитку і визначаючи особливості діяльності та спілкування дошкільника.

Часто агресія дошкільника обумовлюється порушенням дитячо-батьківських відносин, що проявляються в нестабільності поведінки і вимог батьків, використанні спрощених прийомів сімейного виховання; а також в їх авторитарній, домінантній позиції. Мінливість емоційної і

поведінкової взаємодії батьків з дитиною призводить до порушення процесу її соціалізації, що проявляється у педагогічній занедбаності і важковихованості.

Непідготовленість педагогів до взаємодії з агресивними дошкільнятами, зміна виховних позицій педагогів загострює агресивні прояви поведінки у дошкільника.

Дослідження виявило, що система соціально-педагогічної роботи ЗДО з агресивними дошкільнятами спирається на наступні принципи: діяльнісного, особистісного, цілісного підходів, конструктивної взаємодії з мікросоціальним оточенням дитини; опори на позитивне в дитині; обліку індивідуальних особливостей дитини; прийняття дитини з усіма її перевагами і недоліками; відповідності необхідному рівню компетентності в професійній педагогічній діяльності.

Взаємодія з батьками щодо усунення негативних чинників, що впливають на розвиток дитини і їх взаємини, проводилося в трьох напрямках: педагогічна освіта, організація спільної діяльності дітей і батьків, індивідуальна робота з сім'ями. Педагоги використовували такі форми роботи, як: батьківські збори, організація і патрунування сімейних клубів, консультування батьків, проведення тренінгів, рольові ігри та ін. Педагоги ЗДО оптимізували рівень педагогічної культури батьків, що позитивно позначилося на характері дитячо-батьківських відносин.

Робота з профілактики агресивної поведінки дошкільнят була спрямована на формування у них впевненості в собі, розвиток почуття емпатії, виховання соціальних навичок. Вихователі залучали дітей в пізнавальну діяльність щодо осмислення сутності брутальних якостей особистості і способів їх прояву, заняття психогімнастики, арттерапією, музикотерапією, кольоротерапією, поведінкові тренінги, ігри-драматизації, рухливі ігри з правилами.

Визначено педагогічні умови роботи ЗДО, які сприяють ефективній профілактиці агресивної поведінки дошкільників: забезпечення постійного професійного зростання та вдосконалення майстерності педагогів, опора на суб'єктивний досвід кожної дитини, розвиток її позитивного внутрішнього потенціалу в освітній діяльності; підтримання сприятливого мікроклімату в дитячому колективі; застосування різноманітних методів і прийомів виховної роботи (читання художньої літератури, ігри-драматизації, моделювання ситуацій, які каталізують конфлікт, арт-терапія, танцювально-рухові і тілесно-орієнтовані техніки та ін.); активне залучення батьків до процесу профілактики дитячої агресії в якості ініціаторів і повноправних учасників процесу; створення спеціальних служб всередині ЗДО (науково-методичної, валеологічної, культурно-естетичної, соціально-психологічної, корекційної).

Показана необхідність цілеспрямованого педагогічного впливу на

поведінку і діяльність вихованців через об'єднання зусиль закладу дошкільної освіти і сім'ї й повноцінного використання потенціалу соціуму як активного суб'єкта виховного процесу. Експериментально підтверджено необхідність проведення комплексної, цілеспрямованої соціально-педагогічної роботи з профілактики агресії дітей в ЗДО.

#### Список використаних джерел

1. Краснова М. В. Система социально-педагогической работы дошкольного образовательного учреждения по профилактике детской агрессии: дис. ... кандидата пед. наук / Краснова М. В. – Владимир, 2009. – 203 с.

*Аліна Калюженко*

### КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ – ДЖЕРЕЛО НОРМ ПРАВА СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Верховна Рада України від імені Українського народу – громадян України всіх національностей, виражаючи суверенну волю народу, спираючись на багатовікову історію українського державотворення і на основі здійсненого українською нацією, усім Українським народом права на самовизначення, дбаючи про забезпечення прав і свобод людини та гідних умов її життя, піклуючись про зміцнення громадянської злагоди на землі України, прагнучи розвивати і зміцнювати демократичну, соціальну, правову державу, усвідомлюючи відповідальність перед Богом, власною совістю, попередніми, нинішнім та прийдешніми поколіннями, керуючись Актом проголошення незалежності України від 24 серпня 1991 року, схваленим 1 грудня 1991 року всенародним голосуванням, приймає цю Конституцію – основний Закон України – 28 червня 1996 року на 5 сесії Верховної Ради України 2-го скликання [4, с. 2].

З прийняттям Конституції України розпочався новий етап законодавчого регулювання відносин у сфері соціального забезпечення. Стаття 1 Конституції України проголошує Україну незалежною, демократичною, соціальною та правовою державою. Україна, як соціально орієнтована держава змушена визнавати соціальні права і виконувати свою соціальну функцію, а саме створити юридичний механізм забезпечення закріплених прав людини. Тому з'ясування конституційних основ законодавства про соціальне забезпечення є актуальним для нинішньої системи права.

Основну роль у системі джерел права соціального забезпечення посідає Конституція України як основний Закон нашої держави. Як відомо, Україна, розвиваючи досвід інших держав, вибудовує національну систему